

Rapport

Rapport betreffende een klacht over het Ministerie van Defensie te Den Haag.

Datum: 31 augustus 2012

Rapportnummer: 2012/138

Klacht

Verzoeker klaagt er over dat:

De oud-commandant van Bronbeek ten onrechte een poging heeft ondernomen om hem uit Bronbeek te verwijderen.

Bevindingen en beoordeling

Algemeen

I Bevindingen

Verzoeker is veteraan en verblijft sinds februari 2007 in het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek (hierna: Bronbeek). Verzoeker heeft een (ernstige) vorm van Post Traumatische Stress Stoornis (hierna: PTSS). Dit heeft hij overgehouden aan de tijd dat hij als korporaal der mariniers het voormalig Nederlands-Indië tegen de Japanners heeft verdedigd en aan de tijd die hij vervolgens in krijgsgevangenschap bij de Japanners heeft doorgebracht. Verzoeker heeft geen familie die voor hem kan zorgen omdat zowel zijn vrouw als dochter zijn overleden.

In Bronbeek woonde vanaf 2007 ook een veteraan die samen met verzoeker in hetzelfde krijgsgevangenkamp heeft gezeten. Deze man overleed in december 2007. Bij zijn begrafenis zou, volgens verzoeker, een aantal zaken niet juist zijn gelopen. Verzoeker heeft hierover contact opgenomen met de toenmalige commandant van Bronbeek. Sindsdien is er een conflict tussen de toenmalige commandant, in de rang van kolonel, en verzoeker.

Wat er allemaal is voorgevallen tijdens het lopende conflict is, behoudens hetgeen hieronder is vermeld, niet relevant voor de beoordeling van de klacht. Wel relevant, en de basis voor de klacht, is de brief van 17 november 2009 van de toenmalige commandant aan de minister van Defensie met de voordracht om verzoeker uit Bronbeek te verwijderen. De toenmalige commandant voerde daartoe een aantal redenen aan:

Verzoeker zou diverse bedreigingen hebben geuit naar personeelsleden en de Koninklijke Marechaussee (hierna: KMar) zou inmiddels vanwege verzoeker kind aan huis zijn en zij zouden hun zorg hebben uitgesproken dat verzoeker iemand iets ernstigs aan zou doen.

De verpleging zou geen vat meer op hem hebben en onbekend zou zijn of verzoeker nog zijn medicatie innam. Verzoeker zou specialistische hulp weigeren en enkele kennissen van verzoeker zouden op zijn hand zijn en contra Bronbeek. Verzoeker zou speciale ouderenzorg moeten hebben.

Om de brief te steunen, heeft de oud-commandant een chronologisch overzicht bij de brief gevoegd met betrekking tot de vermeende problematiek rondom verzoeker. Er worden door hem zeventien gebeurtenissen genoemd. Deze gebeurtenissen zijn hieronder weergegeven (vanwege anonimiteit zijn de namen in onderstaande citaten verwijderd en vervangen door een letter. Tevens zijn de bijbehorende data weggelaten):

"Opname van [verzoeker] in Bronbeek;

Nachtverpleging doet melding van de eerste strubbelingen van [verzoeker] met verzorgenden. [verzoeker] probeert verzorgenden op een zeer dwingende manier aan zich te binden door hen geld aan te bieden, hetgeen wordt geweigerd.

[verzoeker] heeft een gesprek aangevraagd met plv. commandant en Hoofd Verzorgingshuis. Heeft schriftelijk gemeld wat hem dwars zit. Het blijkt echter o.a. dat [verzoeker] zich bemoeit met een personeelslid van de KM, welke hier is geplaatst in het kader van reïntegratie. Verder geeft [verzoeker] aan dat hij geleerd heeft om te doden. Tenslotte geeft hij aan geen medicijnen meer te gebruiken, omdat hij bang is medicijnverslaafd te worden (gespreksverslag is opgemaakt).

[verzoeker] rapporteert vermissing van goederen, maar wil geen aangifte doen.

Een medebewoner van Bronbeek en goede bekende van [verzoeker], dhr X overlijdt. Standaard procedure bij de uitvaart is, dat een personeelslid van Bronbeek (aoo Y) tot taak heeft de voorwerpen die op de kist van de overledene liggen zoals de Nederlandse vlag, hoofddekseel, kussen met daarop de medailles, in ontvangst te nemen van de uitvaartleider en mee terug te nemen naar Bronbeek. Aoo Y wordt na afloop van de uitvaart door de heer Z, zoon van de overledene en tevens vrijwilliger op Bronbeek, beschuldigd van diefstal van de medailles en lijkenpikkerij. Ook worden er nog andere beschuldigingen geuit aan het adres van aoo Y. De integriteit van de commandant van Bronbeek wordt door dhr Z in twijfel getrokken.

Na een onderzoek o.l.v. de plv. commandant (verklaringen aanwezig) besluit de commandant van Bronbeek om de vrijwilligersovereenkomst met de heer Z schriftelijk op te zeggen. Daarbij wordt de heer Z en zijn familie de toegang tot de niet-openbare ruimten van Bronbeek voortaan ontzegd. Later wordt dit genuanceerd tot alleen de heer Z. Laatstgenoemde vecht de beslissing van de commandant van Bronbeek aan, o.a. bij de Inspecteur-generaal van de Krijgsmacht. Daarbij wordt [verzoeker] door de heer Z beïnvloed.

Hoofd Verzorgingshuis verzoekt de commandant van Bronbeek schriftelijk om aanvullende behandeling voor [verzoeker] of verplaatsing op basis van een reeks incidenten die in de brief zijn beschreven.

[verzoeker] krijgt op basis van de vele klachten omtrent zijn gedrag naar anderen en het feit dat hij zich niet aan de regels, opgenomen in het Inwonersreglement, houdt een schriftelijke waarschuwing van de commandant van Bronbeek. In de brief wordt ook aangegeven dat herhaling van dit gedrag leidt tot verwijdering uit het militair verzorgingshuis.

Tevens is in de brief sprake van het feit dat [verzoeker] via een gesprek met zijn huisarts dr. C. heeft ingestemd met een gesprek met een geriater-psychiater (dr. D) van de "Gelderse Roos". (GGZ-instelling).

Hoofd Verzorgingshuis Bronbeek ontvangt in afschrift het rapport van dr. D t.a.v. de gedragsklachten m.b.t. [verzoeker]. Dit rapport is eveneens als bijlage integraal opgenomen. Belangrijk is te lezen wat het advies van dr. D is. Daarbij blijkt dat op blz. 3 van het rapport dat niet PTSS, maar een [andere omschreven aandoening] de hoofdoorzaak is van zijn gedrag. Getracht is om op basis van het advies invulling te geven aan de omgang met [verzoeker] door verzorgenden. In de praktijk is dat echter een glijdende schaal, waarbij feitelijk steeds meer moet worden toegegeven aan de grillen van [verzoeker]. Dat is thans niet meer acceptabel. Het militair verzorgingshuis Bronbeek is niet ingesteld op dergelijke patiënten.

Na een moeizame e-mail wisseling met de twee contactpersonen van [verzoeker] (mevrouw K en de heer M), waarbij al beschuldigingen worden uitgesproken richting Hoofd Verzorgingshuis en is aangegeven dat een gesprek met de geriater-psychiater geen instemming heeft van de contactpersonen (was toen echter al gebeurd), vindt op 25 april een gesprek plaats met alle betrokkenen aan tafel ([verzoeker], contactpersonen, Hoofd Verzorgingshuis en commandant Bronbeek). Van dit langdurige gesprek zijn bandopnamen gemaakt. Verder is er een schriftelijk verslag gemaakt. De commandant van Bronbeek heeft [verzoeker] twee opties voorgelegd, te weten 1. Uit eigen wil Bronbeek voorgoed verlaten 2. Zich conformeren aan de regels en op Bronbeek blijven wonen. [verzoeker] kiest voor het laatste. [verzoeker] schrijft in de loop van 2008 brieven aan de minister van Defensie, zijn belangenvereniging (AFMP) en de IGK vanwege aantasting van zijn persoonlijke vrijheid, omdat hij de heer Z niet meer kan ontvangen.

[verzoeker] meldt wederom vermissing van eigendommen vanuit zijn kamer.

Voorzitter AFMP (als belangenbehartiger van verzoeker) en de commandant van Bronbeek werken samen een regeling op schrift uit t.b.v. [verzoeker], op basis waarvan hij dhr Z kan ontvangen. De niet-openbare ruimten van Bronbeek blijven voor de heer Z taboe.

[verzoeker] vecht de tekst van de regeling weer aan als een aantasting van zijn persoonlijke vrijheid.

Commandant Bronbeek antwoordt op het schrijven van [verzoeker]. Wijst hem wederom op het feit dat hij zich aan de regels dient te houden. Bezoekregeling betreffende dhr Z is geen inperking van de vrijheid van [verzoeker], maar een veiligheidsmaatregel van de kant van de commandant om escalatie te voorkomen. Als [verzoeker] daar moeite mee heeft staat het hem vrij om te vertrekken.

Brieven met een herhaling van zetten. Dit keer zelfs met een aangetekende brief van [verzoeker] naar het privé-adres van de commandant van Bronbeek.

Gesprek door lkol M, stafofficier IGK, met [naam, verzoeker] en mw K. In dit gesprek blijkt dat [verzoeker] aangifte bij de KMar heeft gedaan tegen de commandant van Bronbeek vanwege "beperking van zijn persoonlijke vrijheid, aantasting van goede naam en eer en vermissing van documenten". Lkol M adviseert [verzoeker] op te houden met deze polemieken en zich niet voor het karretje van dhr Z te laten spannen. "Stoppen met provoceren van commandant Bronbeek en hem uit de weg gaan". Mw K onderschrijft het standpunt van lkol M.

De Hoofddirecteur Personeel (Igen O) antwoordt namens de minister van Defensie aan [verzoeker] dat de commandant van Bronbeek in zijn recht staat m.b.t. de door hem genomen maatregelen jegens dhr Z. [verzoeker] heeft dat te respecteren. Is geen inperking van de persoonlijke vrijheid van [verzoeker]."

Verzoeker stelt zich op het standpunt dat hetgeen hierboven bij punt 9 is genoemd onwaar is. Verzoeker stelt dat hij nooit een dergelijk onderzoek heeft ondergaan noch zelf kennis heeft kunnen nemen van het rapport dat op dat onderzoek is gebaseerd.

Op 1 januari 2010 is de oud-commandant van Bronbeek met functioneel leeftijdsontslag gegaan.

Bij brief van 19 mei 2010 heeft de Hoofddirecteur Personeel (HDP) aan de nieuwe commandant van Bronbeek geschreven dat het verzoek van de oud-commandant van Bronbeek met onbepaalde tijd zou worden opgeschort. De HDP schrijft onder meer:

"(...) Met de overdracht van het commando over Bronbeek lijkt bij [verzoeker] de rust te zijn wedergekeerd. In januari van dit jaar is in overleg met u besloten om het verzoek enige tijd aan te houden en op termijn te beoordelen of de situatie is gestabiliseerd. Dat laatste lijkt nog steeds het geval. Op dit moment acht u de grondslag om [verzoeker] uit Bronbeek te verwijderen niet aanwezig. (...)"

Verzoeker heeft in het najaar van 2011 een stuk geschreven met de titel "Van de hel naar de hemel". Hierin beschrijft verzoeker dat de komst van de nieuwe commandant op Bronbeek een zeer positieve verandering voor hem teweeg heeft gebracht.

Op verzoek van de Nationale ombudsman heeft de huidige commandant van Bronbeek op 6 april 2012 een verklaring opgesteld over het huidige functioneren van verzoeker. De commandant besluit zijn brief met de volgende woorden:

"Al het bovengestelde in ogenschouw nemende, onderken ik dat [verzoeker] op enkele aspecten bijzondere zorg nodig heeft. Maar zolang zijn fysieke en/of psychische toestand niet significant verslechtert is er wat mij betreft thans geen noodzaak om tot beëindiging van de zorg aan [verzoeker] over te gaan en kan hij vooralsnog in Bronbeek blijven wonen."

Bij brief van 5 maart 2012 heeft de Nationale ombudsman een onderzoek geopend naar het handelen van de oud-commandant van Bronbeek voor zover het de poging van de oud-commandant betreft om verzoeker uit Bronbeek te verwijderen. Daarbij is de toenmalig commandant ook in de gelegenheid gesteld om op de klacht en de door de Nationale ombudsman gestelde vragen te reageren. Dit heeft de oud-commandant bij brief van 24 maart 2012 gedaan. Hij acht daarin de klacht niet gegrond en ziet dit als zoveelste blijk dat verzoeker, schijnbaar nog steeds uit wraakgevoelens, hem persoonlijk wil treffen. Volgens hem is de KMar in korte tijd zeer frequent op Bronbeek aanwezig geweest in verband met het gedrag van verzoeker. Ook zouden er verscheidene processen-verbaal zijn opgemaakt. Verzoeker is met behulp van een arts van de Koninklijke Marine "naar binnen gepraat". Deze arts heeft de psychische problemen, zo stelt de oud-commandant, gebagatelliseerd. Het verplegend personeel in Bronbeek had niet de kennis en expertise om met het specifieke gedrag van verzoeker om te gaan. Dit gedrag zou volgens de oud-commandant veroorzaakt worden door een andere aandoening dan PTSS. Verzoeker zou daarbij zelf op geen enkele wijze hebben willen meewerken aan een behandeling van zijn problemen. De oud-commandant heeft zelf diverse malen moeten ingrijpen omdat verzoeker zich niet aan de huisregels hield en niet te tolereren gedrag vertoonde. Na vele waarschuwingen zag de oud-commandant zich genoodzaakt om een verzoek tot verwijdering bij de minister van Defensie in te dienen. De oud-commandant staat nog steeds achter dit besluit.

Op 7 mei 2012 heeft de minister van Defensie op de klacht en de gestelde vragen gereageerd. In tegenstelling tot de oud-commandant acht de minister de klacht wel gegrond. Vanwege het gedrag van verzoeker waren er volgens de minister wel voldoende argumenten om maatregelen te treffen tegen verzoeker maar mede gelet op het door de psychiater gegeven advies waren er alternatieven te overwegen alvorens tot het zwaarste middel, zijnde verwijdering, te komen. De minister wijst er daarnaast op dat de KMar slechts enkele malen in verband met zaken betreffende verzoeker op Bronbeek is geweest. Daarnaast heeft de minister één aangifte tegen verzoeker overgelegd. Meer processen-verbaal tegen verzoeker zouden er niet zijn. Tien van de hierboven bij punt 4 genoemde punten hebben niets van doen met het problematische gedrag van verzoeker en zijn zodoende voor de minister geen grondslag om tot verwijdering over te gaan.

De Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht (IGK) heeft in mei 2012 nog getracht om tussen de oud-commandant en verzoeker te bemiddelen. Na een gesprek met de oud-commandant heeft de IGK geoordeeld dat verdere bemiddeling geen zin heeft.

Daarnaar door verzoeker gevraagd, heeft de Commandant van de KMar verzoeker op 9 augustus 2012 per brief laten weten dat de verstandhouding tussen verzoeker en het betrokken personeel van de Kmar goed is en dat er geenszins sprake is geweest van onbehoorlijk gedrag van de kant van verzoeker ten opzichte van de KMar.

II Beoordeling

Het vereiste van professionaliteit houdt in dat de overheid er voor zorgt dat haar medewerkers volgens hun professionele normen werken. De burger mag van hen bijzondere deskundigheid verwachten.

De Nationale ombudsman stelt vast dat verzoeker een vorm van PTSS heeft. Dit is mede van invloed op het gedrag van verzoeker. Daarnaast constateert de Nationale ombudsman dat er een wederzijds conflict was tussen verzoeker en de oud-commandant. Dit conflict was aan de ene kant ingegeven door het gedrag van verzoeker en aan de andere kant door het handelen van de oud-commandant als reactie op het handelen van verzoeker. Waar een conflict is dat blijft voortbestaan, hebben twee partijen een aandeel maar de oud-commandant van Bronbeek had ook tot taak om een conflict met iemand die onder meer lijdt aan PTSS in goede banen te leiden.

Op het hoogtepunt van het conflict heeft de oud-commandant een verzoek bij de minister van Defensie ingediend om verzoeker uit Bronbeek te verwijderen. Indien de oud-commandant conform zijn professionele normen had gewerkt, dan had dit verzoek nooit hoeven worden ingediend. Wat de Nationale ombudsman daarbij opvalt, is dat bij het verzoek een lijst met zeventien gebeurtenissen is gevoegd ter onderbouwing van het verzoek tot verwijdering. Tien van deze zeventien gebeurtenissen zouden geen aanleiding geven om verzoeker te verwijderen. Het betreft daarbij zaken die niet zien op problematisch gedrag van verzoeker (verzoeker doet melding van vermissing), waar verzoeker geen partij in is (ontzegging toegang tot Bronbeek van de heer Z) of waar hij gebruik maakt van zijn recht op bezwaar (vecht tekst van de regeling aan). Tevens heeft de Nationale ombudsman geen bewijzen gezien van de door de oud-commandant aangegeven verscheidene opgemaakte processen-verbaal noch van een veelvuldig bezoek van de KMar verband houdend met gedrag van verzoeker.

De Nationale ombudsman laat ook meewegen dat de huidige commandant geen reden ziet om verzoeker te laten verwijderen uit Bronbeek en dat de psychiater die verzoeker zou hebben onderzocht alternatieven voor verwijdering had aangedragen. Blijkbaar was de oud-commandant niet in staat om op een de-escalerende wijze met het gedrag van verzoeker om te gaan. Dit had wel van hem mogen worden verwacht. De

oud-commandant heeft aldus onvoldoende professioneel gehandeld.

Omdat de oud-commandant werkte onder eindverantwoordelijkheid van de minister van Defensie, dient deze gedraging aan de minister te worden toegerekend. De Nationale ombudsman wijst er daarbij nadrukkelijk op dat het handelen van de commandant in deze specifieke situatie is beoordeeld en dat zijn oordeel niets zegt over het handelen van de oud-commandant in algemene zin.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de oud-commandant van Bronbeek, in dienst van het Ministerie van Defensie te Den Haag is gegrond wegens schending van het vereiste van professionaliteit.

Slotbeschouwing

In dit rapport wordt geoordeeld dat de oud-commandant van Bronbeek ten onrechte een poging heeft ondernomen om verzoeker te laten verwijderen uit Bronbeek. Verzoeker geeft aan vandaag de dag tevreden te zijn met zijn verblijf in Bronbeek. Wij hopen dan ook dat de erkenning in dit rapport ertoe bijdraagt dat verzoeker dit dossier kan afsluiten en kan genieten van zijn tijd in Bronbeek. Het is niet het doel van dit rapport geweest om nieuwe aanknopingspunten te creëren voor vervolgprocedures. De ervaring leert dat dergelijke procedures zeer belastend kunnen zijn en vaak weinig problemen oplossen.